

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Majorstua
0301 OSLO

Att.: Konsesjonsavdelingen

DERES REF./DATO:

VÅR REF.:

202002228-26

STED/DATO:

Dalen, 15.11.2024

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

SØKNAD OM MIDLERTIDIG DISPENSASJON FRA KONSESJONSKRAV I KJELAVASSDRAGET I VINJE OG ULLENSVANG KOMMUNE

Statkraft Energi AS om dispensasjon fra manøvreringsreglementet for reguleringen av Ståvatn og slipp av minstevannføring fra Kjelavatn fastsatt ved Kgl.res 17.06.2022. Søknaden kommer i forbindelse med nødvendig ombygging av Kjela dammer.

For perioden 24. februar til 28. april 2025 søkes det tillatelse til å manøvrere Ståvatn over LRV samt fravike slipp av minstevannføring på 300 l/s i Kjelavassdraget.

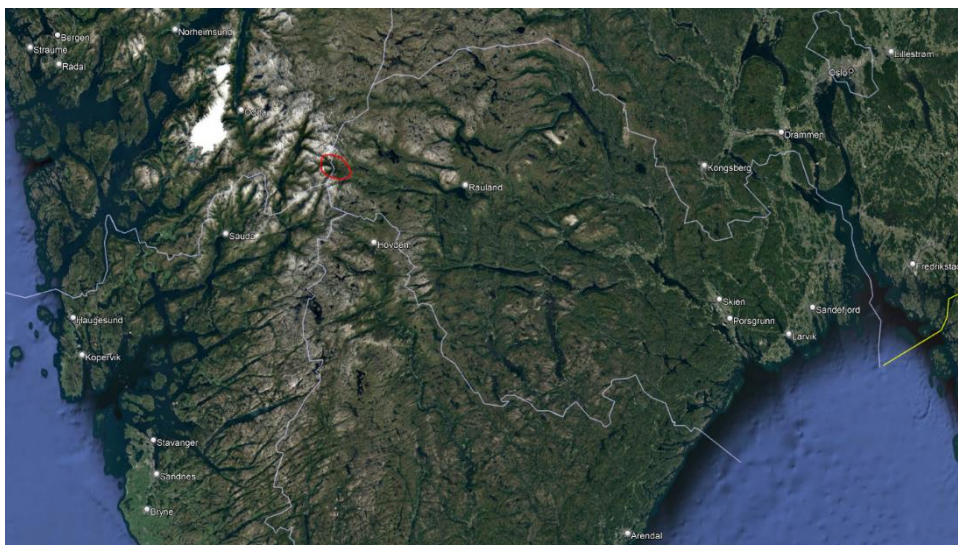
Magasin	LRV/HRV	Restriksjoner i perioden
Ståvatn	966.00/978.50	Innen 1.2 og til etter påske: Trinnvis ned mot LRV
Kjelavatn	918.00/944.00	Minstevannføring 300 l/s

Bakgrunn

I forbindelse med regulering av Kjelavatn er det etablert totalt fem vassdragsanlegg ved Kjelavatn. Kjela hoveddam, Kjela sperredam, to overløpsterskler og en senkningstunnel med tappeluken. Alle vassdragsanleggene er plassert i konsekvensklasse 4 i brev fra NVE datert 21. august 2014.

Anleggene er revurdert, og det er avdekket avvik ved anleggene. I NVEs vedtak om godkjenning av revurderingene datert 19.2.2019 pålegges Statkraft å utbedre Kjela hoveddam, Kjela sperredam og Kjela tappeluken. Utbedring av vassdragsanleggene startet opp i 2022 og er under utførelse. Nye fyllingsdammer bygges nedstrøms eksisterende dammer, mens ny tappeluken etableres i parallell til eksisterende luke. Eksisterende dammer rives når nye dammer er bygd. Rivning av eksisterende dammer og sammenkobling mellom ny og gammel tappetunnel krever at magasinet holdes på LRV i en periode, og at tilsig magasineres i Ståvatn.

Kart over området



Figur 1 Rød ring markerer området med Ståvatn og Kjølavatn



Figur 2 Kjelavatn og Ståvatn som ligger vest for E-134

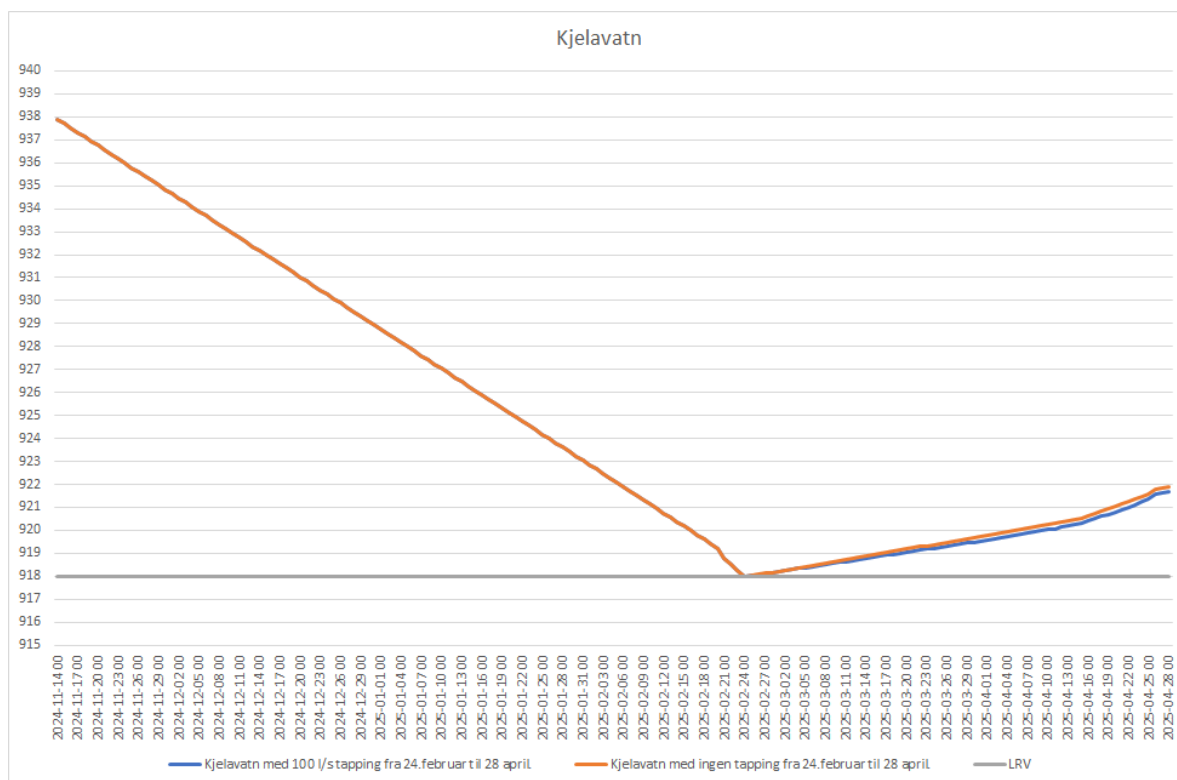
Tiltak

Utbedring av Kjela tappeluken innebærer at det etableres to nye tappeluker i serie. De nye tappelukene og lukeproppen plasseres i en ny tunnel med eget utløp i Vesle Kjelavatn, som kobles på eksisterende tappetunnel oppstrøms eksisterende luke. Når det nye arrangementet er satt i drift vil den gamle tappeluken bli gjenstøpt og tatt ut av drift.

Under driving av ny tunnel har man støtt på utfordringer i området for sammenkobling mellom ny og eksisterende tappetunnel. I området for planlagt sammenkobling er det en vannførende svakhetssone med kontakt til magasinet. Det er vurdert at det ikke er sikkerhetsmessig forsvarlig å gjennomføre sammenkoblingen av tunnelene med vanntrykk i eksisterende tunnel. Som en konsekvens av dette må vannveien tømmes oppstrøms punktet før sammenkoblingen, slik at gjennomslaget gjøres tørt/uten vanntrykk. Vannveien tømmes ved å senke Kjelavatn ned mot LRV før revisjonsstengsel i oppstrøms ende av tunnel settes. Gjennomslag mellom ny og gammel tunnel er planlagt gjennomført våren 2025.

På grunn av strenge vinterforhold i området, og kort tidsvindu hvor det er mulig å utføre arbeid før vårmeltingen starter, har Statkraft tidligere vurdert at rivning av eksisterende dammer samt sammenkobling mellom ny og gammel tunnel ikke lar seg gjennomføre samme år. Men med erfaringer fra 2024 med å holde Kjelavatn på LRV en periode på våren, ser Statkraft at dette kan være mulig å få til. Statkraft har derfor til hensikt å rive eksisterende dammer, i tillegg til å koble sammen tunnelene i 2025. Lykkes dette, vil det trolig ikke være nødvendig med senkning av Kjelavatn også i 2026.

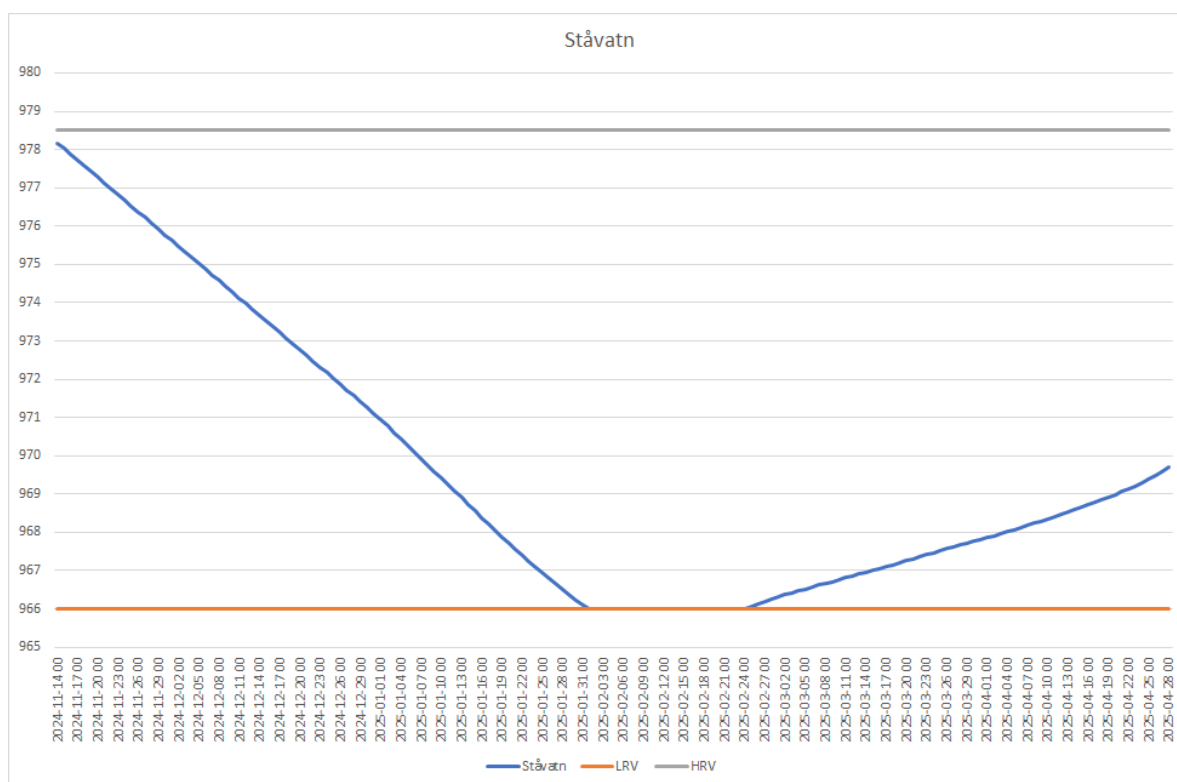
Tiltakene krever at Kjelavatn senkes ned til LRV og at man setter stengsel i tunnelens innløp. Siden tunnelen er eneste tappemulighet ut av magasinet, vil man i ombygningsperioden være avskåret fra å kunne tappe minstevannføring fra magasinet. Se prognosert vannstandsutvikling i Kjelavatn i figur 3 for perioden 14.11.2024 - 28.04.2025.



Figur 3 Prognosert vannstandsutvikling i Kjelavatn i perioden 14.11.2024 - 28.04.2025. Orange graf viser utvikling uten tapping og blå graf viser utvikling med en tapping på 100 l/s i perioden 23. februar til 28. april. LRV: 918.00 HRV: 944.00.

Stengsel i innløpet til tappetunnelen er designet med arrangement for forbiledning av vann også ved stengt stengsel, men Statkraft kan ikke garantere for kapasiteten til arrangementet. Vannet som slippes gjennom stengselet, må håndteres gjennom områder i tunnelen med pågående anleggsarbeider. Statkraft vil forsøke så langt det lar seg gjøre å slippe tilnærmet konsesjonspålagt vannmengde fra Kjølavatn i perioden, men i perioder vil vannslippet bli lavere enn 300 l/sek.

I forbindelse med tiltakene kreves det at Kjølavatn holdes på LRV i perioden 24.februar til 28.april 2025. Med begrensede tappemuligheter ut av Kjølavatn i perioden er man nødt til å magasinere tilsig i Ståvatn i samme periode. Magasineringen medfører at magasinvannstanden i Ståvatn gradvis vil øke i perioden, se prognosert vannstandsutvikling figur 4.



Figur 4 Prognosert vannstandsutvikling Ståvatn i perioden 14.11.2024 -28.04.2025. LRV: 966,00 HRV 978,50

Miljø- og friluftsimteresser

Haukelifjell er et mye benyttet friluftsområde. Spesielt med utgangspunkt fra Haukeliseter Turisthytte ved Ståvatn og fra utfartsparkeringene langs E-134 er det til tider stor trafikk vinterstid. Ferdsel på og i nærheten av magasinene Ståvatn og Kjelavatn foregår i hovedsak på ski, men brukes også i relativt stor utstrekning også til kiting og andre aktiviteter, særlig med utgangspunkt fra Haukeliseter Turisthytte.

En gradvis heving av Ståvatn i perioden kan medføre at det oppstår områder langs land med usikker is. Områdene med svekket is som følge av vannstandstigningen kan redusere muligheten for ferdsel på isen i enkelte områder rundt Ståvatn. Til orientering viste erfaringer fra vannstandshevingen av Ståvatn våren 2024 at konsekvensene ble mindre enn forutsatt. Trolig skyldes de reduserte konsekvensene våren 2024 stabile vinterforhold som var gunstige med tanke på magasininstigning og isforhold.

For Kjelavatn er det ikke forventet tilsvarende problemstilling som for Ståvatn, da magasinet i størst mulig grad skal holdes nær LRV.

For Ståvatn sin del vil det være mer fylling enn normalt så miljømessig vil det ikke ha noen negativ påvirkning på fisk og bunndyr. Dette settes ut 6 000 1-somrig ørret årlig i Ståvatn.

Kjelavatn vil holdes nær LRV i en periode på våren over to år. Dette er hovedsakelig i en periode vannet er islagt, og det er lav primærproduksjon i vannet. Dette er en praksis som ligger nær en normal fyllingssituasjon. Vannfylling resten av året blir som normalt. Det er ikke utsett av fisk i Kjelavatn.

En redusert vannføring i Kjelaåi vil kunne føre til redusert primærproduksjon av akvatiske dyr og plankton i periodene dette pågår. Derimot vil situasjonen normalisere seg i løpet en til to sesonger når det blir normal vannføring igjen. Det forventes et resttilsig i perioden 24.01.2025 - 28.04.2025 på ca. 45 l/s. Kan øke noe mot slutten av perioden avhengig av temperatur.

Det vil være naturlig at det følges opp med en miljøfaglig kartlegging av økologisk status i berørte vassdragsavsnitt ca ett år etter normal driftssituasjon.

Avbøtende tiltak

Minstevannføring fra Kjelavatn

Under nedtappingen i 2025 vil man forsøke å avlede så mye vann som mulig gjennom byggegropen og videre ut i Vesle Kjelavatn. Det er antatt at man i de fleste perioder vil klare å opprettholde tilnærmet den tapping som er pålagt, men at man kan i enkelte perioder vil være nødt til å stanse slipp gjennom tunnelen av anleggstekniske årsaker. Periodene hvor man stanser forbiledning av vann vil bli gjort så korte som teknisk mulig.

Nytt stengsel til tunnelen er etablert, slik at man får mulighet til å lede noe vann forbi selv ved tørrlagt tunnel. Forbiledning gjennom byggegropen er tenkt gjennomført med hevert/pumping så langt det praktisk lar seg gjennomføre.

Slipp gjennom byggegrop kombinert med lokaltilsig nedstrøms Kjelaåi er i perioden forventet å gi tilnærmet den vannføring som er pålagt ved målepunktet ved Kjelaåi, like nedstrøms Kjelavatn.

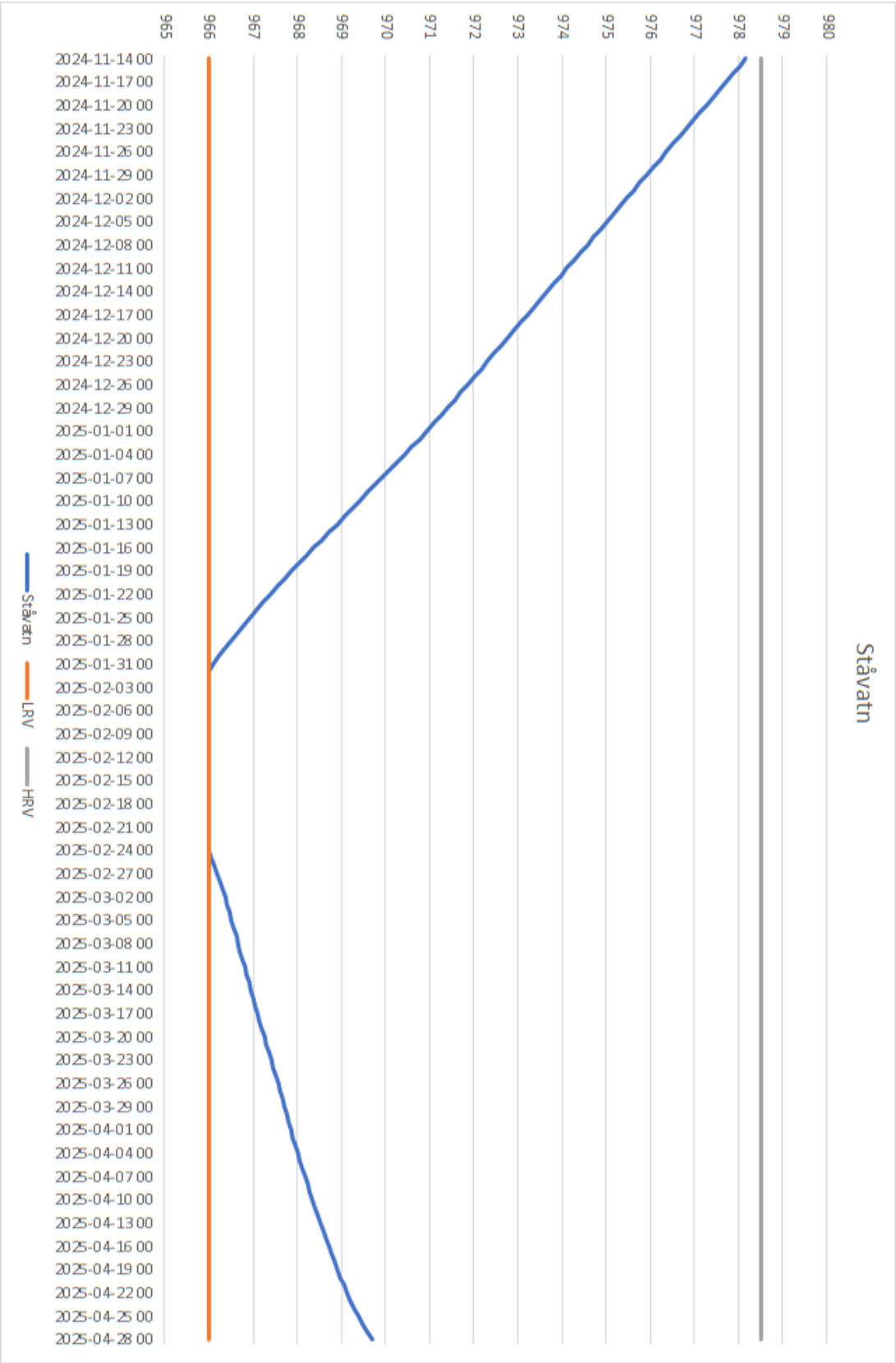
Isforhold

For Ståvatn vil det bli gjennomført utvidet tilsyn av isforholdene med spesielt fokus på økt risiko for allmenhetens normale bruk og ferdsel i området. Statkraft vil skilte spesielt rundt Ståvatn ved behov for å sikre at allmenheten blir gjort oppmerksom på den endrede risikoen ved ferdsel på magasinet.

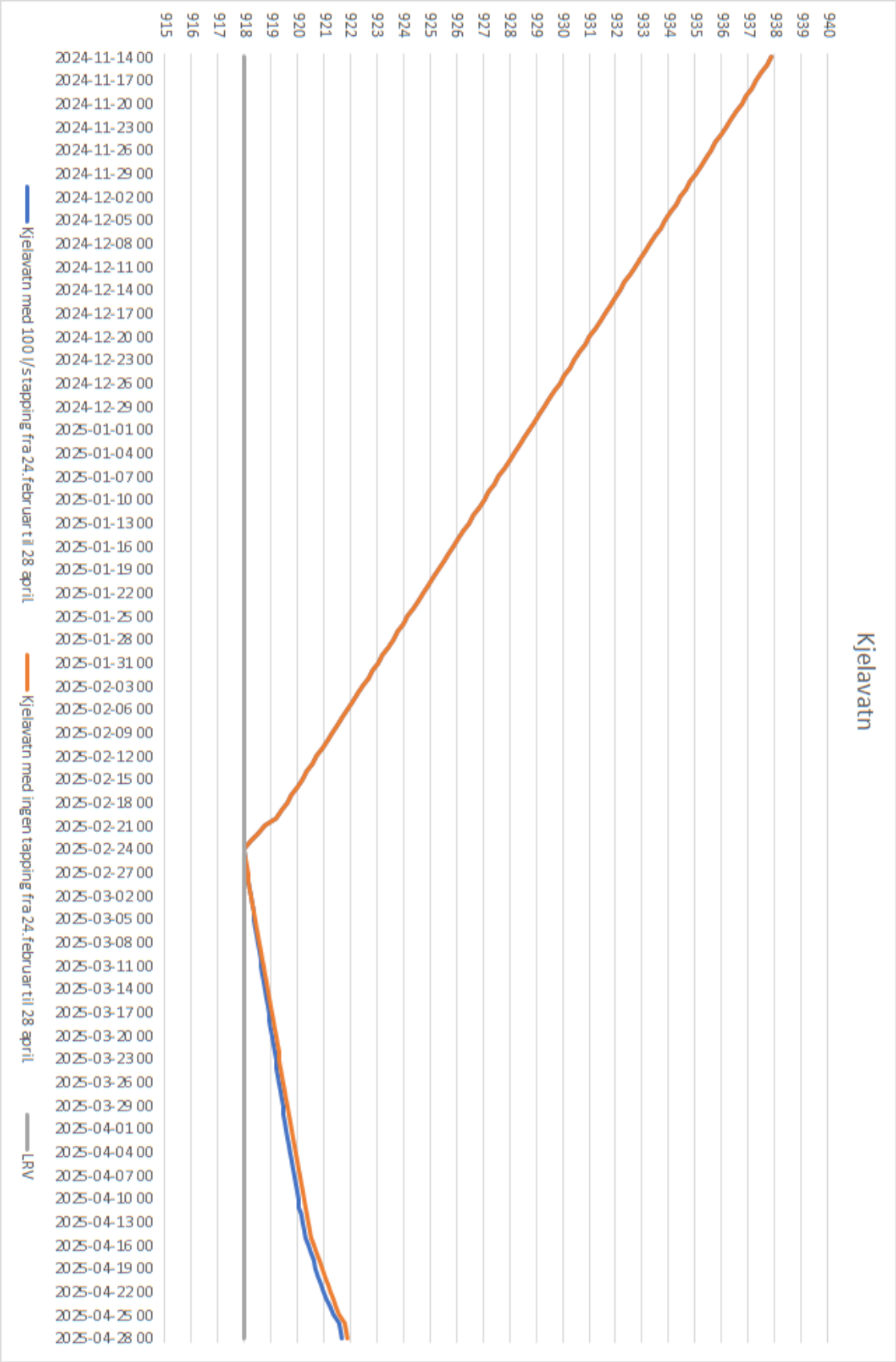
Med vennlig hilsen
for Statkraft Energi AS

Hallgeir Aarbakk
Produksjonssjef

Vedlegg 1 Magasinutvikling Ståvatn



Vedlegg 2 Magasinutvikling Kjelavatn



Vedlegg 3 Magasinutvikling Ståvatn vinteren 2024, forventet mot reel stigning

